

عنوان مقاله:

تحلیلی جامعه شناختی و انتقادی از رابطه قدرت و فضا و بررسی نقش آن در شکل گیری معماری دوره پهلوی اول

محل انتشار:

ماهنامه باغ نظر، دوره 19، شماره 107 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 12

نویسندگان:

رضا قادریگ زاده - دانشجوی دکتری، گروه معماری، واحد سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنندج، ایران.

مجتبی انصاری - دانشیار گروه معماری دانشکده هنر، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

فواد حبیبی - استادیار گروه جامعه شناسی، دانشکده علوم انسانی، واحد سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنندج، ایران.

خلاصه مقاله:

بیان مسئله: معماری به واسطه ماهیت اجتماعی، کارکردی، رسانه ای و قابلیت نمادپردازی اش به عنوان اجتماعی ترین هنرها شناخته می شود که باعث نوعی نگاه ابزاری به آن در مناسبات سیاسی و مدیریت قدرت در نظام های حاکم شده است. این پژوهش با رویکرد انتقادی به جامعه شناسی هنر معماری می پردازد. مطالعه موردی پژوهش معماری بنا های حکومتی و فضای شهری تهران در دوره پهلوی اول است که یکی از مهم ترین دوره ها در مطالعات سیاسی و اجتماعی و نیز در حوزه معماری و شهرسازی در ایران است. هدف پژوهش: هدف اصلی پژوهش، شناسایی و کشف عوامل غالباً پنهان در تولید فضا و معماری در دوره پهلوی اول است که مستقیماً به ساختار قدرت پیوند خورده است. این هدف با پاسخ به این سوالات تامین می شود که دلایل سیاسی و اجتماعی تغییرات ساختاری و فضایی در معماری دوره پهلوی اول کدام اند؟ و آیا پیوند و رابطه ای میان ساختار قدرت و تولید فضا در این دوره برقرار بوده است؟ روش پژوهش: این پژوهش بر حسب هدف، بنیادی و بر اساس ماهیت داده ها، کیفی است. داده ها به روش انتقادی و در قالبی تفسیری تبیینی تحلیل شده اند که در آن هر داده ای اعم از آثار، عناصر و کنش های مرتبط با تولید فضا، فراتر از توصیف صرف و ویژگی های ظاهری شان در ارتباط با مناسبات قدرت تحلیل شده است. نتیجه گیری: نتایج پژوهش بیانگر استفاده بسیار هدفمند از تولید فضا و معماری در رژیم پهلوی اول به منظور تقویت ایدئولوژی و تثبیت گفتمان مدنظر حاکمیت است. تولید فضا در این دوره محصول روابط و اراده معطوف به قدرت است و نظام حاکم تلاش کرده است ضمن برخورداری از منش نظامی گری و آمرانه، از طریق قدرت نرم و با کنترل بازنمایی های فضایی و انتساب و اتصال معماری به گفتمان کلان رژیم، مشروعیت و هژمونی خود را تامین کند و نهایتاً قدرت و اقتدار حاکمیت به میانجی و عاملیت فضا و معماری، بازتولید شود.

کلمات کلیدی:

جامعه شناسی هنر، پارادایم انتقادی، معماری، گفتمان، دوره پهلوی اول

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1447051>

